

■■■ REZIME ■

Danas biografija doživljava nov procvat. Pojedinaac, koji je poslednjih decenija izgubila važnost kao predmet naučnih istraživanja, ponovo se u društvenoj istoriji i istoriografiji koja naginje ka društvenoj istoriji javlja kao osoba koja formira istoriju. Nesumnjivo je da je u istoriji kao nauci u prošlom veku nastao značajan deficit time što je centralno pitanje skoro isključivo bilo vezano za strukture i procese, zanemarujući ulogu pojedinaca i individue u društvenim pojavama. Biografije koje su se ipak rodile, prvenstveno su se bavile političkim karijerama „velikih ljudi“ – šefova države i generala.

Uklanjanja ove neproporcionalnosti započelo je poslednjih decenija kako u domaćoj, tako i u stranoj istoriografiji. Pre svega suočavanjem sa poteškoćama vezanim za osnovno metodološko pitanje: *Može li se i – ako može – kako opisati život jednog čoveka*, a zatim sukobljavanjem metodoloških pristupa različitih disciplina, uklanjanjem barijera, legitimacijom personalnog stava pisaca biografija i prihvatanjem teorijskih i metodoloških rezultata ostalih disciplina. Nasuprot dilemama koje se javljaju poslednjih decenija, ojačao je stav koji interpretira biografiju kao nešto što omogućava da se približimo celokupnoj stvarnosti time što „polazimo od date strukture jednog životnog puta, i ovakav život predstavljamo u zamišljenom kontekstu struktura i nepravilnosti na preseku sa istorijom” (Hagen Šulce).

Na preseku različitih metodoloških pristupa i teorijskih okvira polako se pojavljuje nekoliko osnovnih principa. Kao prvo, treba prihvatiti da osoba koja je predmet istraživanja ne živi u jednoj dimenziji, nego je sastavljena na kompleksan način. Životni put nije koherentan, želja za koherentnošću proizlazi iz piščeve želje, iako pojedine etape života date osobe pokazuju znatne razlike. Kao drugo, iako se čini trivijalnom činjenicom, ipak treba uvek iznova naglasiti da je krug izvora koji stoji na raspolaganju za analizu pojedinih osoba uglavnom heterogen, nije sistematičan i hronološki uređen, nego sa nedostacima i nasumično raspoređen. A kao treće, važno je uzeti u obzir prilikom otkrivanja određenog životnog puta da se pojedinci ne mogu analizirati izolovano, već

samo zajedno sa porodičnom pozadinom, naime, primarna socijalizacija je pod uticajem običaja koji su karakteristični za određene društvene grupe, odnosno koje se tokom istorije menjaju. U pojedinim slučajevima osnovni referentni okvir može biti grupa slično socijalizovana i sa sličnom istorijskom pozadinom, dok u nekim drugim slučajevima to mogu biti i društveno nadređene strukture. Kompleksnost ličnosti međutim u svakom slučaju zavisi od kompleksnosti društva, odnosno od interakcije između osobe i društvene sredine, stepena integracije.

Prema tome, nezaobilazan biografski problem je analiza konteksta između individualnosti osobe, odnosno parametara grupe. Ili kako Đerđ Kever formuliše: „O kome se radi u biografiji? O tipu/tipovima i osobi/osobama koja/e ih prikazuje/u ili o jedinki koja uhvaćena u mrežu grupe (klase) pokušava da se iz nje iskoleba (ka unutra ili ka napolje)? Da li biograf životnim putem zaista povezuje određene tačke u životu pojedinca? U sociopsihologiji se osnovne prekretnice ličnih narativa zovu »nuklearne epizode« i povezane su putem nadređenih tematskih niti. Ne bi li bilo vizualno tačnije ako bi umesto tačaka prekretnice zamislili kao »životne virovi« ili »životne komete«, zavisno od toga da li jedinku vidimo kao nekog upletenog u vir ili kao nekog ko leti na repu komete? Tako bismo na traci široj od linije, kroz grupu parametara mogli da pratimo aspekte tematizacije kroz koje interpretiramo životni put iz perspektive redukcionizma. Jedan nakon drugog i jedan sa drugim.”

Institut za istraživanje manjina u saradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Mađara i sa Udruženjem „Tamaš Boršoš” iz Targu Mureša u prošlih pola decenije organizovao je dve konferencije o odnosu između individue i zajednice. (Avgusta 2007. u Targu Murešu pod naslovom *Manjinski životni putevi*, a novembra 2010. u Senti pod nazivom *Pojedinac i zajednica*). Ova knjiga tematski se bazira na ove dve konferencije, sadrži kulturno-antropološke, folklorne, umetničko-istorijske i istorijske analize. Kao princip uređivanja članaka odabrali smo hronološki red. Na taj način se jedno pored drugog mogu naći životni putevi osoba

■■■

koje su igrale značajnu ulogu u zajednicama slovačkih, rumunskih i vojvođanskih Mađara, njihov odnos prema zajednici, njihova ukorenjenost u većinsko društvo, u političku strukturu. Ova paralelnost omogućuje čitaocu da dobije sliku o sličnostima i razlikama u društvenoj situaciji, političkoj samo-organizaciji i orijentaciji mađarskih zajednica u inostranstvu u datom periodu.

■■■

